

Paskelbdama Europos Parlamento (EP) pirmininkų sueigos sprendimą dėl Sacharovo premijos laureato, EP pirmininkė Roberta Metsola teigė: „Skirdami šių metų Sacharovo premiją už minties laisvę Andrzejui Poczobutui iš Baltarusijos ir Mzia Amaglobeli iš Sakartvelo, pagerbiame du žurnalistus, kurių drąsa šviečia kaip švyturys visiems, kurie atsisako būti nutildyti. Abu sumokėjo didelę kainą už tai, kad kalbėjo tiesą valdžiai, tapdami kovos už laisvę ir demokratiją simboliais. Parlamentas palaiko juos ir visus tuos, kurie ir toliau reikalauja laisvės.“

A. Poczobut yra žurnalistas, eseistas ir tinklaraštininkas. Jis priklauso lenkų mažumai Baltarusijoje ir yra žinomas dėl savo kritikos Aliaksandro Lukašenkos režimui ir tapęs simboliu kovojant už laisvę ir demokratiją šioje šalyje. Žurnalistas ne kartą buvo suimtas valdžios institucijų, o paskutinį kartą sulaikytas 2021 m. ir nuteistas aštuoneriems metams kalėti pataisos įstaigoje. Nuo tada smarkiai sušlubavo jo sveikata, tačiau A. Poczobut tęsia kovą už laisvę ir demokratiją. Dabartinė jo būklė nežinoma, o jo šeimai neleidžiama jo lankyti.

2023 m. kovą priimtoje rezoliucijoje Europos Parlamentas ragino nedelsiant ir besąlygiškai paleisti A. Poczobutą, nes jam pateikti kaltinimai turėjo politinius motyvus ir buvo skirti nutildyti nepriklausomus balsus ir nuslopinti saviraiškos ir asociacijų laisvę. Be to, Europos Parlamentas nuolat rėmė Baltarusijos demokratinę opoziciją, 2020 m. skyres jai Sacharovo premiją. 2024 m. gegužę EP pirmininkė R. Metsola pasirašė ketinimų laišką, skirtą Europos Parlamento ir demokratinių jėgų Baltarusijoje bendradarbiavimui sustiprinti. Po 2025 m. Sacharovo premijos laureato paskelbimo Europos Parlamento plenarinė sesijoje kartu pasisakė šalies opozicijos lyderiai Sergejus ir Sviatalana Cichanouskiai bei turėtų būti priimta rezoliucija dėl padėties Baltarusijoje.

M. Amaglobeli, kurią nominacijai pasiūlė Parlamento narė iš Lietuvos Rasa Juknevičienė, yra Sakartvelo žurnalistė ir internetinės žiniasklaidos priemonių vadovė. 2025 m. ji buvo sulaikyta už dalyvavimą antivyriausybiname proteste ir įkalinta dvejais metams dėl politiškai motyvuotų kaltinimų. Po Sakartvelo nepriklausomybės paskelbimo 1991 m. M. Amaglobeli yra pirmoji politinė kalinė moteris ir kovotoja už žodžio laisvę. Ji tapo Sakartvelo protesto judėjimo už demokratiją simboliu.

2025 m. birželį priimtoje rezoliucijoje Europos Parlamentas paragino nedelsiant ir besąlygiškai iš kalėjimo paleisti M. Amaglobeli ir pasmerkę partijos „Sakartvelo svajonė“ režimo sisteminių išpuolių prieš demokratines institucijas, politinę opoziciją, nepriklausomą žiniasklaidą, pilietinę visuomenę ir teismų nepriklausomumą. 2025 m. liepą priimtoje rezoliucijoje europarlamentarai pasmerkę demokratijos nuosmukį ir represijas Sakartvele bei paragino surengti naujus parlamento rinkimus.

Sacharovo premija bus įteikta gruodžio 16 d. Strasbūre vyksiančioje EP plenarinėje sesijoje.

Prestižinę Sovietų Sąjungos disidento Andrejaus Sacharovo vardu pavadintą premiją už minties laisvę Europos Parlamentas skiria kasmet. Ji buvo įsteigta 1988-aisiais siekiant pagerbti asmenis ir organizacijas, ginančias žmogaus teises. Laureatus išrenka EP pirmininkas ir politinių frakcijų lyderiai. Premijos dydis – 50 tūkst. eurų.

2024 m. Sacharovo premija skirta išrinktajam Venesuelos prezidentui Edmundo González Urrutia ir šalies demokratinių jėgų lyderei María Corina Machado. Ji 2025 m. apdovanota ir Nobelio taikos premija. Šią premiją yra gavę ir kiti Sacharovo premijos laureatai: Nelsonas Mandela, Malala Yousafzai, Denisas Mukwege, Nadia Mouradm, Alesis Bialiatskis ir Oleksandra Matviichuk

